

Sygn. akt IX C 61/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 sierpnia 2016 roku

Sąd Rejonowy w Słupsku IX Wydział Cywilny w składzie:

Przewodnicząca: SSR Ewa Regina-Jurkiewicz

Protokolant: Tomasz Bajek

po rozpoznaniu w dniu 11 sierpnia 2016 roku w Słupsku

na rozprawie sprawy

z powództwa **A. P. (1)**

przeciwko (...) **S.A. w G.**

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. nie obciąża powódki kosztami postępowania w sprawie.

Sygn. akt IX C 61/13

UZASADNIENIE

Powódka A. P. (1) wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w G. kwoty 10.000 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z jej nieruchomości w okresie od 25.01.2007r. do 15.01.2013r.. Powódka wskazała, że jest właścicielką nieruchomości, położonej w Z. stanowiącą działki ewidencyjne o numerze (...), dla której Sąd Rejonowy w Słupsku prowadzi KW nr (...) i 391/6, dla której Sąd Rejonowy w Słupsku VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), na której posadowione są urządzenia elektroenergetyczne stanowiące własność uczestnika, które stanowią poważne ograniczenia prawa własności wnioskodawczyni w zakresie sposobu zagospodarowania nieruchomości. Wnioskodawczyni czyniła starania o uregulowanie sytuacji prawnej pomiędzy stronami, jednakże nie doszło do porozumienia. Dalej powódka wskazała, że biorąc pod uwagę sposób posadowienia urządzeń przesyłowych jak i czas trwania bezumownego korzystania z ww. nieruchomości poniosła znaczące straty pokrywając koszty utrzymania całej nieruchomości, której wartość przez posadowienie na niej urządzeń przesyłowych zmalała. Zdaniem powódki, zajęcie nieruchomości przez pozwaną obniżają jakość, funkcjonalność i wartość nieruchomości powódki. W piśmie procesowym z dnia 26.03.2013r. powódka sprecyzowała żądanie pozwu wskazując, że domaga się zasądzenia od pozwanej wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) w wysokości 9.400 zł oraz za bezumowne korzystanie z działki nr (...) w wysokości 600 zł.

Pozwany (...) S.A. w G. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania, kwestionując roszczenie co do zasady i co do wysokości, podnosząc, że pozwana jest uprawniona do korzystania z nieruchomości powódki, bowiem pozwana uzyskała tytuł prawny do korzystania z nieruchomości, gdyż w związku z upływem czasu nabyła w drodze zasiedzenia służebność przesyłu obciążającą nieruchomość powódki. Ponadto pozwana wskazała, że powódce nie należy się wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości, gdyż pozwana stawiając i eksploatując urządzenia pozostawała w dobrej wierze. Pozwana zarzuciła również, że brak jest

możliwości dochodzenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości od dnia 3.08.2008r.. Pozwana zakwestionowała wysokość dochodzonego roszczenia

Sąd ustalił, co następuje:

A. P. (1) od dnia 25 stycznia 2007r. jest właścicielką zabudowanej działki gruntu nr (...) o powierzchni 0,2449 ha położonej w obrębie geodezyjnym miejscowości Z.. Uczestniczka w dniu 1 września 2010r. nabyła niezabudowaną działkę gruntu nr (...) o powierzchni 0,0160 ha, położoną w obrębie ewidencyjnym Z..

Postanowieniem z dnia 6 lutego 1959r. Sąd Powiatowy w S. założył księgę wieczystą nr (...) dla nieruchomości rolnej zabudowanej położonej we wsi Z. (obecnie: Z.) pow. S., składającej się z działek o nr: (...). Mocą aktu nadania Powiatowej Komisji Ziemskiej w S. z dnia 31 lipca 1947r. prawo własności tego gospodarstwa uzyskał J. G.. Postanowieniem z dnia 21 października 1970r. w księdze wieczystej nr (...) w dziale I-o wykreślono wpis pod nr 1, pod nr 2 wpisano: wieś Z. (...) D. pow. S. - gospodarstwo rolne z zabudowaniami – działki nr (...) o obszarze 7,18 ha, w dziale II do nazwiska właściciela J. G. dopisano: właściciel do bieżącego nr nieruchomości 2.

Dowód: dokumenty w aktach księgi wieczystej nr (...), odpis księgi wieczystej nr (...).

Decyzją Naczelnika Gminy w U. z dnia 7 sierpnia 1980r. przejęto na własność Państwa gospodarstwo rolne o powierzchni 7,18ha stanowiące własność J. G., zapisane w księdze wieczystej nr (...), oznaczone działkami nr (...) - bez budynków w zamian za rentę inwalidzką. J. G. przydzielono do bezpłatnego dożywotniego użytkowania działkę gruntu o powierzchni do 0,30 ha, która została wydzielona z działki nr (...). Działka nr (...) została podzielona na działki nr (...). Następnie działka nr (...) została podzielona na działki nr (...). Decyzją z 8 listopada 1991r. przeniesiono nieodpłatnie na rzecz S. K. - spadkobierczyni J. G., własność działki gruntu Państwowego Funduszu Ziemi nr 391/5 o powierzchni 0,2449 ha. Działka nr (...) została odłączona z księgi wieczystej nr (...) i przeniesiona do księgi wieczystej nr (...). Małżonkowie K. w dniu 28 października 1999r. sprzedali E. i W. P. działkę nr (...) o powierzchni 0,2449 ha. Umową z dnia 25 stycznia 2007r. przeniesiono własność tej działki na A. P. (1).

Dowód: dokumenty w aktach księgi wieczystej nr (...).

W dniu 27 września 1991r. w Urzędzie Gminy w U. przeprowadzono przetarg celem wyłonienia kandydata na nabywcę nieruchomości Państwowego Funduszu Ziemi. Przedmiotem przetargu była działka nr (...) o powierzchni 0,44 ha położona w miejscowości Z., dla której Państwowe Biuro Notarialne w S. prowadziło księgę wieczystą nr (...). W dniu 21 października 1991r. działka nr (...), stanowiąca własność Skarbu Państwa została sprzedana K. K. (2), który nabył ją do majątku dorobkowego z S. K..

Dowód: protokół z przetargu z dnia 27.09.1991r., akt notarialny - umowa sprzedaży Rep. A nr (...) w aktach księgi wieczystej nr (...).

S. i K. K. (2) umową z dnia 12 sierpnia 2005r. przenieśli własność działki nr (...) na rzecz E. i W. P., którzy umową z dnia 19 października 2007r. sprzedali ją E. M.. Decyzją Wójta Gminy U. z dnia 27 marca 2009r. zatwierdzono podział działki nr (...), położonej w obrębie geodezyjnym Z. na działki nr (...). E. M. w dniu 1 września 2010r. przeniosła na A. P. (1) własność działki nr (...) o powierzchni 0,016 ha.

Dowód: akt notarialny – umowa przenosząca prawo własności nieruchomości Rep. A nr (...), akt notarialny – umowa przeniesienia prawa własności Rep. A nr (...), akt notarialny – umowa przeniesienia własności Rep. A nr (...), decyzje, mapy w aktach księgi wieczystej nr (...).

Na działkach nr (...) znajdują się elementy elektroenergetycznej linii napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV stanowiącej własność wnioskodawcy, a wybudowanej w latach przedwojennych.

Bezsporne .

Zarządzeniem nr 13 Naczelnego Dyrektora Zakładów (...) w B. z dnia 10 maja 1978r. utworzono w Zakładach (...) w B. zakład działający wg zasad wewnętrznego pełnego rozrachunku gospodarczego pod nazwą Zakład (...) w S.. Prezes Rady Ministrów zarządzeniem nr 57 z dnia 30 grudnia 1988r. w sprawie podziału niektórych przedsiębiorstw zgrupowanych we Wspólnocie (...) i (...) Brunatnego z dniem 31 grudnia 1988r. podzielił Północny O. Energetyczny w B.. W wyniku tego podziału powstało m.in. przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) z/s w S.. Minister Przemysłu i Handlu zarządzeniem z 9 lipca 1993r. nr 205/O./93 podzielił przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w S. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia tego przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) SA w W.. Tym samym zarządzeniem przekształcono jednocześnie w/w przedsiębiorstwo państwowe w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w S.. Zakład (...) SA w S. wstąpił we wszystkie prawa i obowiązki Zakładu (...) w S. z wyłączeniem praw i obowiązków przejętych przez (...) SA w W.. Z Zakładu (...) przekazano (...) SA stację Ż., linię 400 kV Ż.-D. o długości 88,98 km i linię 220 kV Ż.-G. o długości 128,15 km. Aktem notarialnym z dnia 12 lipca 1993r. przekształcono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w S. w (...) Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 13 września 1993r. spółka ta została wpisana do rejestru handlowego.

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. (wcześniej działająca pod firmą: (...) Spółka Akcyjna, (...) Spółka Akcyjna,) powstała w dniu 26 listopada 2004r. w wyniku połączenia ośmiu spółek w trybie określonym w art. 492§1 k.s.h. poprzez przeniesienie całego majątku tych spółek, w tym i Zakładu (...) SA z/s w S..

Postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2014r. Sąd Rejonowy w Słupsku oddalił wniosek (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu na nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości Z., stanowiącej działki ewidencyjne o numerze (...), dla których Sąd Rejonowy w Słupsku VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) – stanowiącej własność uczestniczki A. P. (2). Postanowieniem z dnia 17 października 2014r. Sąd Okręgowy w Słupsku oddalił apelację wnioskodawcy zaskarżającą powyższe postanowienie.

Dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 28 kwietnia 2014r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt IX Ns 406/13 – k 150, 159-167, postanowienie Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 17 października 2014r. wraz z uzasadnieniem, sygn.. akt IV Ca 406/14 – k. 191, 196-202 - w aktach IV Ca 406/14.

Postanowieniem z dnia 8.12.2015r. w sprawie IX Ns 91/15 Sąd Rejonowy w Słupsku stwierdził, że Skarb Państwa, nabył przez zasiedzenie w dniu 1.08.1967r. służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, obciążającą nieruchomość gruntową, położoną w miejscowości Z., stanowiącą działki ewidencyjne o nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Słupsku prowadzi KW nr (...), polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej przez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację słupów oraz linii elektroenergetycznej napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV oraz wejście i wjazd na nieruchomość obciążoną w każdej chwili w okresie trwania służebności, w celu wykonania niezbędnych prac związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją słupów oraz linii elektroenergetycznej napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV, zgodnie z mapą z zaznaczeniem przebiegu linii elektroenergetycznych oraz innych urządzeń elektroenergetycznych, sporządzoną w opinii biegłego P. J. z dnia 18.02.2014r., wydaną w sprawie tut. Sądu IX Ns 406/13, stanowiącą załącznik do niniejszego postanowienia. Postanowienie to uprawomocniło się.

Dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 8.12.2015r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt IX Ns 91/15 – k. 113, 117-124 akt IX Ns 91/15.

Sąd zważył:

Analiza materiału dowodowego zebranego w sprawie wykazała, iż powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sporem w niniejszej sprawie objęta była zarówno sama zasada jak i wysokość wynagrodzenia należnego powódce z tytułu bezumownego korzystania przez pozwaną z działki nr (...).

Okolicznością bezsporną w niniejszej sprawie pozostawało to, iż urządzenia energetyczne zlokalizowane na działce nr (...) stanowią część infrastruktury technicznej i wchodzi w skład przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G..

W myśl treści art. 352 § 1 i 2 k.c. kto korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności, zaś do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym między innymi w uchwale z dnia 17 czerwca 2005 r., w sprawie o sygn. akt III CZP 29/05 [w:] LEX nr 150121 - właścicielowi przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie przez posiadacza służebności w złej wierze z należącej do niego nieruchomości, niezależnie od zgłoszenia roszczenia określonego w art. 222 k.c. Natomiast zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2008r., sygn. akt II CSK 346/08, [w:] LEX nr 484714 - zajęcie cudzej nieruchomości i umieszczenie na niej urządzeń energetycznych bez uzyskania tytułu prawnego jest równoznaczne ze złą wiarą. Podstawę prawną tego roszczenia stanowią odpowiednio stosowane z mocy art. 230 k.c. przepisy art. 224 i 225 k.c., dotyczące roszczeń właściciela przeciwko samoistnemu posiadaczowi o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy.

Zaznaczyć przy tym należy, iż roszczenie o zapłatę wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości należy jednak uznać za nieistniejące w sytuacji uzyskania przez posiadacza tytułu prawnego do nieruchomości, w następstwie którego stał się on osobą władającą gruntem wskutek czego utracił legitymację bierną uzasadniającą dochodzenie od niego zapłaty z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości.

W ramach niniejszego postępowania pozwana podniosła zarzut zasiedzenia służebności, zasiedzenie służebności objęte było ponadto odrębnym postępowaniem w sprawie tut. Sądu IX Ns 91/15, w którym to postępowaniu Sąd Rejonowy w Słupsku postanowieniem z dnia 8.12.2015r. stwierdził, że Skarb Państwa, nabył przez zasiedzenie w dniu 1.08.1967r. służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, obciążającą nieruchomość gruntową, położoną w miejscowości Z., stanowiącą działki ewidencyjne o nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Słupsku prowadzi KW nr (...), polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej przez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację słupów oraz linii elektroenergetycznej napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV oraz wejście i wjazd na nieruchomość obciążoną w każdej chwili w okresie trwania służebności, w celu wykonania niezbędnych prac związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją słupów oraz linii elektroenergetycznej napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV, zgodnie z mapą z zaznaczeniem przebiegu linii elektroenergetycznych oraz innych urządzeń elektroenergetycznych, sporządzoną w opinii biegłego P. J. z dnia 18.02.2014r., wydaną w sprawie tut. Sądu IX Ns 406/13, stanowiącą załącznik do niniejszego postanowienia.

Stwierdzić należy, że w razie zmiany osoby przedsiębiorcy służebność przesyłu przechodzi na nabywcę przedsiębiorstwa lub urządzeń określonych w art. 49, a wygasa z chwilą zakończenia likwidacji przedsiębiorstwa. Zatem pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. jest następcą prawnym Skarbu Państwa – przedsiębiorstwa państwowego Zakłady (...) w B., a później przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w S., następnie Zakładu (...) S.A. w S.. Obecnie to pozwany jest beneficjentem służebności obciążającej nieruchomości powódki.

Przywołać tu należy również wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2013r., I CSK 700/12, LEX nr 1388637, w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że osobie, która utraciła własność rzeczy na skutek zasiedzenia przez samoistnego posiadacza, nie służy wobec aktualnego właściciela nieruchomości roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za korzystanie z niej bez tytułu prawnego za okres poprzedzający datę zasiedzenia. Funkcja zasiedzenia sprzeciwia się przyznaniu byłemu właścicielowi wobec posiadacza, który stał się właścicielem wskutek upływu terminu zasiedzenia, roszczeń, u których podstaw leży prawo własności, a do takich należą niewątpliwie roszczenia uzupełniające za okres poprzedzający datę zasiedzenia, w tym roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy. W sytuacji wygaśnięcia roszczeń uzupełniających byłego właściciela, przewidzianych w art. 224 § 2 i 225 k.c. z uwagi na zasiedzenie nieruchomości przez posiadacza samoistnego, były właściciel nie może więc dochodzić od tego posiadacza roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. Roszczenie właściciela o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, przewidziane w art. 225 k.c., zawiera w sobie różne elementy (pierwiastki) roszczeń szczególnych, przewidzianych w przepisach o zobowiązaniach, w tym także z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia.

W podobnym tonie wypowiedział się Sąd Apelacyjny Szczecin w sprawie I ACa 237/14 w wyroku z dnia 17.07.2014r., LEX nr 1527216, w którym Sąd podniósł, że upływ terminu zasiedzenia wyłącza możliwość dochodzenia wynagrodzenia za korzystanie z cudzej nieruchomości także w okresie jego biegu. Choć posiadania prowadzące do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie jest tożsame z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własność nieruchomości, to przedmiotem zasiedzenia jest prawo na cudzej rzeczy, skutek zasiedzenia w postaci nabycia służebności gruntowej wynika z mocy samego prawa, ma charakter pierwotny i nieodpłatny. Tak więc, jeżeli doszło również do zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu czy też wprost służebności przesyłu roszczenie uzupełniające wygasa i nie może być skutecznie dochodzone także za okres sprzed zasiedzenia.

Również Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 9.01.2014r., sygn. akt I ACa 620/13 wskazał, że osobie, której nieruchomość została obciążona służebnością o treści odpowiadającej służebności przesyłu wskutek jej zasiedzenia od chwili zasiedzenia nie przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie bez podstawy prawnej przez inną osobę ze służebności przesyłu.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić zatem należy, że powódce, której nieruchomość została obciążona służebnością o treści odpowiadającej służebności przesyłu wskutek jej zasiedzenia od chwili zasiedzenia nie przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie bez podstawy prawnej przez pozwanego ze służebności przesyłu.

Mając powyższe na uwadze Sąd powództwo oddalił, o czym orzeczono w pkt I wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. przy zast. art. 102 k.c. Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może nie obciążyć kosztami strony przegrywającej, zaś w myśl art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę jest zobowiązana zwrócić przeciwnikowi, na jego żądanie, wszystkie koszty niezbędne do celowej obrony. Żądanie powódki zostało oddalone, wobec czego uznać należy, iż w powódka przegrała niniejszy proces, w konsekwencji czego to na niej spoczywa obowiązek zwrotu kosztów niniejszego procesu. W przekonaniu Sądu, powódka trwała jednak w subiektywnym przekonaniu o zasadności zgłoszonego roszczenia, do oddalenia bowiem powództwa doszło wskutek przychylenia się przez Sąd do zarzutu pozwanego zasiedzenia służebności (tym bardziej, że sprawa nie była oczywista i toczyło się w tym przedmiocie odrębne postępowanie). W ocenie Sądu, powyższe okoliczności przemawiają za odstąpieniem od obciążania powodów kosztami procesu.